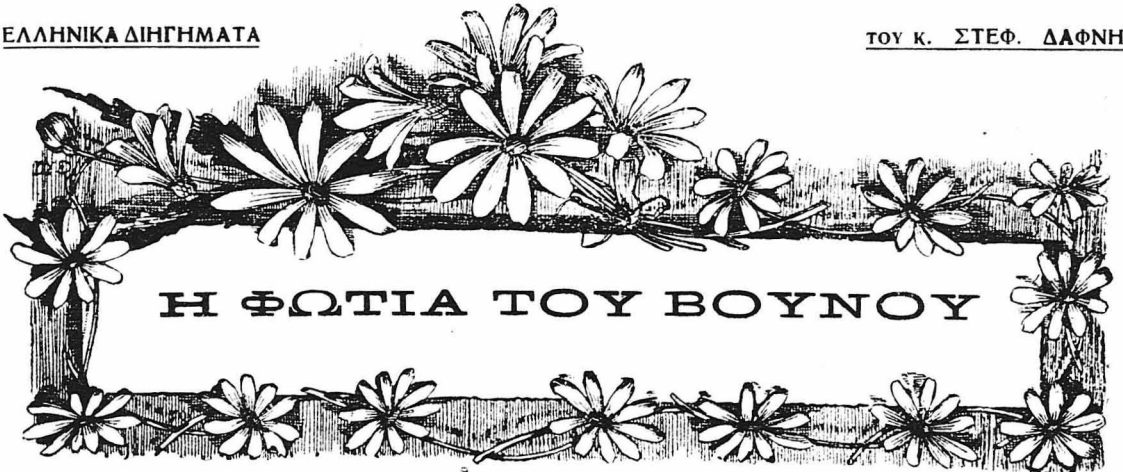

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗ

Η ΦΩΤΙΑ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ

Σε μία παλιά σοφών γέφυρα, ένα βράδι, γινότανε λόγος για τις άρχαιες φριξτοριές, τις φωτιές που άναβαν από βουνό σε βουνό οι Έλληνες του Τροϊκού πολέμου, για να στείλουν στις Μυκήνες το μήνυμά τους ή φωτιά που έβαλε στην καρδιά του Πάριου ή άφορμή της Έλένης, τέλειωσε με την παραγωγή της Τροίας...

Ένας άσπυλος άρχισε την ετοιμότητα της λέξεως φριξτορία. Μα έγω δεν έπρωχα πιά. 'Ο νους μου έτρεχε σε μίαν άλλη βουνοσια τόπων, που την έβλεπα μέσα στα βόθρη άλλων κωμών κι' άλλων τόπων, να φωτίση ολοζώντανα ένα συγγενικό μας δάμα. Και σήμερα βάλθηκαν να το ιστορήσω κατωώς γίνης.

Κι' αλήθεια, ή είδηση δεν ήταν χωρίς σημασία για τον τόπο αυτό, με τη μονότονη και στενόχωρη ζωή του. 'Όχι θάσσο, μη ούτε Καρφαλοή δεν είχαν τη χρονιά εκείνη, και τα βράδια τους τα κενούσαν πληχτικά, με χαμοσηρητά, κάτω στην προκειμεία. 'Ακόμη και νοικοκυραίοι-άνθρωποι διά πήγαναν στού Κοιτάσι την Καρφενέ, ν' άνοιξουν την Τραφή την Πολίτισσα με το ούτι της, να σκοτίσουν τη βραδεία τους.

Λοιπόν, γάθε βράδι, από τις έννιά, βούτζε ο Μόλος. Τά τραπέζια με τα καθίσματα έπαιναν από το πάλλο ως στο γυάλο, στην άκρη. Κι' όχι μονάχα ή άρχαϊκή, οι ναυτικοί, οι μαγαζάτορες, μη και εσπουδαγμένοι άνθρωποι, γιατροί και δικηγόροι, να λείπε, έρχόνταν εδω να πούν τον καρφέ τους, ή τη κτήνη τους. 'Ακόμη και οι δημοσίαι άρχές έτιμοσαν τότε-πότε το σαντα με την παρουσία τους. Και μονάχα ο Νουάρχης, σοβαρός άνθρωπος, με ταπεινή γενειάδα, το άπόφραγε. 'Ο Εισαγγελέας όμως τον Έφρατον με τον Άστυνομο, έκωβαν βόιτες, έπάνο-κάτω, στο πλακόστρωτο, συζητώντας πολιτικά και τότε-πότε άίχνανε λοξές ματιές στο πάλλο.

Ήταν ένα καλοκαίρι γλυφό, στο έμα του Γενάσιου, που τα παλαιά των φιλετών είχαν άρχισει να μαφο-γαλλίζουν στον κάμπο... Στο παραδο-στάσι μας, στη γραμμή του Μόλου, που ή θάλασσα μίριζε κατομά κι' άλλα φρούα και χορμιάδια Βασιζιώτικα, ή ζοή βρούας. Καρφαλοζήρες, ναίτες, εγγάτες του Τελωνείου, ψαράδες, πήγαναν, έρχόντοσαν, γυμίζαν τους καρφενέδες και τα κατοηλιά. Τη χρονιά κείνη είχε πέσει μπόλοος παράς στον τόπο, κι' οι άνθρωποι του λιμανιού έδιδιαν ασυλλόγηστα.

Ένα πρωί, ο καρφενές ο Κοιτάσι, με τις τρεσάτες μουτάρες, έστησε απέσο από το μαγαζί του το ξε-λένιο πατάρισμα — το πάλλο — έσώφηνσε τους τέσσαρις στέλους με τα μαγάλα πετρελαιούμια στην κορφή, έχρημάσε ο' ένα σκαμνί σημαϊούλες και σινάλα στη γραμμή, κι' ύστερα έστειλε και κάλεσε τον τελάλη, τον Παλαδά. Αυτός ήταν ψηλός, μαύρος, ξεμαρμα-νός, και το κορμί του λιπού το πε-ριγούταν έξω και τρεμνιούζε, τον καρφί του διαλάουσε στις ρουγές ή στην πλάτη του Σαντάριμου, για τις δημοκρατίες που θα γίνοντοσαν. Δοιπόν, ο Παλαδάς που έλαθε την έντολη και το πάλλο, πήρε ούβαν τα σοκάκια, ως έτάνω στον Φουμαγαλά, να διαλάησε ούτω :

— Κάτω στο γυάλο, στού Άντρού του Κοιτάσι την Καρφενέ, ήρθαν κοκκόνες, περμαίνονες, μη βιολιά, λογοπία κι' άλλα λαλού-μενασια... 'Ηρθε ή Μαργουίλα ή Καλαματιανή που τραγουδάει τα μορφατικισμα... 'Η Έλένη το Συριανισμ... 'Ηρθε και ή κοκκίνα ή Τραφή ή Πολίτισσα, με τους άμανεδες και το ούτι της... Γέννια, χοροί, τραγουδιισμα... 'Ελάτε, τρεχάτε το βράδι, να γλεντήσετε στην οικογενειακή διασκεδιση φουεμλιζός, κι' ως πηχ και το παλιμπελοουσοοοοο... Ζούτ!

Αυτό το ζούτ ήταν το απαραίητο φινάλε σε γάθε διαλάημα του πεύεργου εκείνου τύπου, του παραδοτουκα-σμένου Παλαδά, που είχε γεννηθεί ίσως για θεα-τήριος κι' έτελειωσε τελάλης. Το ζούτ ήταν ένα είδος αυτοχοροιδίας.

— Ζούτ! Ζούτ! Άπαντούσαν οι άνθρωποι του λαού στις ρουγές, Ζούτ, Παλαδά!

Κι' ο Παλαδάς έσυνέχιζε την περιόδια του στις γειτονίες, για να κυκλοφορήση την άγγελία.

από πάντων τους άμανεδες και τα σοκάτα, και στα διαλέκρια ξε-φουρνιές κανίνα άσπειο που γελούσαν οι συνάδεφοί του κι' όλοι γέφο. Άφησε τον κόσμο να πιστεψή πως ήνε Χριστός, κι' αυτό τότε λέγανε μισέ-Μπουρλή, μα οίσιονα ότρη κι' ο ίδιος δεν ήξερε από που βεστέ ή σοκρία του.

Πλάγη στούς μουζάντηδες, στην έκρη, κοντά στο λάξιο, έβλεπε κανείς, σχεδόν κάθε βράδι, ένα κορμί άδύνατο, γλυμό, ως δεκάξη γυνών, με κορδέλλα στα μαλλά, και μαγάλα, ελαφισια μάτια, σιαστά, σα Γιατωνέζια. Τη λέγανε Ροδούλα, κι' ήταν κόρη της Τρα-σής της Πολίτισσας, που ήταν γυνάικα (φιλενάδα, πώς έξερει) του σαντουριέτη. 'Όμως ή κόρη ήταν από άλλον άντρα.

Ζευγάρι φανόνταν κι' ή Μαργουίλα ή Καλαματιανή με το κλαριν-τέξ το Χιώτη, καθώς κι' ή Έλένη ή Συριανή με τον κολαρά το λα-γούπηρη.

Μονάχα ο νέος που έπαζε το βιολί δεν ήταν ξεμαρμαμένος. Αυτό ήταν φανερό κι' από τον τρόπο που ζούσε. Γιατί, ένώ οι άλλοι της κομπα-νίας νοικιάσαν ένα σπίτι και κατοίκησαν θλοι μαζύ, στα Βραχατείτικα, ο Πίτης κοιούτανε σε ξενοδοχείο.

— Αιτόν, έλεγε έμπιστευτικά σε πολλούς πε-λάτες ο κλαριντέξης, τον έπήραμε στην κομπανία

μας περνώντας από την 'Αθήνα... Λέει πώς εινε μουσικός σπουδαγ-
μένος, με πατέντα, από τὸ 'Ωδειο, λέει... Δηλαδή, μὴν κοιτάτε δῶ,
μὰ αὐτὸς παίζει καὶ μὲ νότες... Μόνο πὸν δὲν ἔχει φωνή...

— Καλά... καὶ πὸς δέχτηκε νὰ ῥθῆ μαζί σας ;
— Καὶ τί ἔχουμε μεῖς ; Τὴν ψῶρα ; ἀπαντοῦσε λιγάκι θυμωμένος
ὁ μισὲ Μπορλῆς.

— Δηλαδή, μ' ἕνα καφεσαντάν...
— 'Ε, καὶ τί... Τὸ καρβέλι νὰ βγαίνει, μάτια μου... Κ' ὕστερα
(ἔδῶ μουσικεῖνε τὸνα μάτι καὶ χαμηλόωνε τὴ φωνή) εἶνε καὶ καιφω-
μένος ὁ φουκαρᾶς, ξέρεις... 'Ερωτας, παιδί μου ! (Καὶ μὲ τὸ μάτι
πάλι, ἔδειχνε τὸ γλωσσὸ κορίτσι, πὸν καθισμένο κοντὰ στὸ πάλκο, ἔ-
γυριζε δῶ καὶ κεῖ τ' ἀπλανῆ του μάτια, σὰ συνεπαρμένο σὲ ἄλλον
κόσμο).

Καὶ τὸ κλαρίνο διηγότανε πὸς τὸ βιολί γνωρίστηκε μιὰ βραδειά
μὲ τὴ Ροδοῦλα καὶ τὴ μητέρα της, στὴν 'Αθήνα, στὸ Μεταξουργεῖο,
καὶ πὸς «ξηγηθήκανε» νὰ τὸν κάνουνε, μὲ τὸν καιρὸ, γαμπρό τους,
καὶ πὸς ὁ ἐρωτοχτυπημένος μουσικός γίνηκε σύντροφός τους καὶ ἀ-
κολούθησε τὴν κ ο μ π α ν ῖ α, ἀκόμη καὶ στὶς ἐπαρχίες.

— Στὴν ἀρχὴ δυσκολεύτηκε ὁ καιρὸς μαζί μας... 'Αλλο νότες,
βλέπεις, κ' ἄλλο αὐτί... 'Εδῶ θέλει ἄλλη μουσική... Γιαρὲ καὶ μερᾶ-
κι !... Μά, ὡς τόσο, τώρα τὰ καταφέρνει. Τὰ κοπαναίε καλά. Συνήθισε,
βλέπεις. 'Επειτα εἶνε κ' ὁ 'Ερωτας, ντέέέ !...

Κι' ὁ ἀγαθὸς Χιώτης, γελώντας ἀνοιχτόκόρδα, μᾶς ἄφηνε γιὰ
νὰ ξαναγυρίση στὴ θέση του.

Ἡ μητέρα τῆς Ροδοῦλας βαστιό-
ταν ἀκόμη καλά. Ψηλόκομη γυναίκα,
Γατασιωλίτισσα, εἶχε ἀχλαδωτὸ πρό-
σωπο καὶ γλάρωνε ἀκόμη παθητικὰ τὰ
μάτια καὶ τὴ φωνή :

Κάτου στὴ Ρόδο, στὸ ροδονῆσι
Σουλτάνος βγήκε νὰ κληγγήση...

Καὶ τὰ ὄργανα, κάτου, ὀνώδεναν
τὸ τραγοῦδι, καὶ οἱ ἄλλοι — ἄντρες,
γυναῖκες τῆς κμπανίας — παίρνανε τὸ
δεύτερο τοῦ ἀνατολίτικου τραγουδιοῦ :

Δὲν κληγγόουσε λαγούς καὶ λάφια,
Μὸν κληγγόουσε καὶ μαῦρα μάτια,
'Αμάν ! 'Αμάν !...

'Επειτα, ἐρχότανε ἡ σειρά τῆς
'Ελενίτσας τῆς Συριανῆς νὰ πῆ τὸ
τραγοῦδι της, κ' ὕστερα τῆς Μαριγού-
λας νὰ χορέψῃ, λυγίζοντας παιχιδιά-
ρικα τὴ μέση της. Κάτω, στὴν πλα-
τεῖα, ὅσοι δὲ μασσοῦλοῦσαν φροστίακι
καὶ πασοτέμπο, ρουφοῦσαν τὸ κα-
φεδάκι τους καὶ κρυφαναστεύαζαν...

Οἱ «κοκκῶνες», οἱ «περμαντόνες»,
μέσα στὴ χλιαρὴ νυχτιά τοῦ καλοκαι-
ριοῦ, σκόρπιζαν τὰ λαγγέματα τῆς 'Α-
νατολῆς μὲ τὰ τραγοῦδια καὶ μὲ τὰ
σείσματα, ἕνα διάχυτον ἐρωτισμοῦ, πὸν τοὺς ἔκανε ὄλους νὰ μὴν νοιώ-
θουν οὔτε τὸ κατράμι, οὔτε τὴ μυρσουλιά τὸν σαπισμένων φυκιῶν καὶ
τοῦ βιβαριοῦ.

Συχνὰ βλέπανε τὸ νέο βιολιστὴ μὲ τὴ Ροδοῦλα νὰ κάθωνται παρὰ-
μερα, στὰ διαλειμματα : Κάθονταν κοντὰ-κοντὰ, καὶ κοιτάζονταν
στὰ μάτια καὶ σιγομιλοῦσαν, σοδαροὶ καὶ ἀφοσιωμένοι ὁ ἕνας στὸν
ἄλλο. 'Εκεῖνη δὲ λάβαινε μέρος στὸ πάλκο, οὔτε ἔγυωνε νανέναν
ἄντρα, μὰ οὔτε καὶ δεχότανε νὰ τὴν τρατάρῃ κανεῖς. Μόνο ἔπινε
σομαδάκι, πὸν νερωμένη, καὶ σφουγγίζε τὰ χεῖλη της μ' ἕνα μαντη-
λάκι, γαριφιομένο μὲ μικρὰ-μικρὰ τριανταφυλλάκια. Τότε ὁ νέος
κραιοῦσε τὸ δοξάρι καὶ τὸπαιζε στὰ δάχτυλά του νευρικά. Φαινόταν
ἀνήσυχος. 'Ακόμη κ' ὅταν ἔπαιζε βιολί, ἔκοιταζε λοξὰ νὰ ἰδῇ τὴ
Ροδοῦλα.

Ὅσοι ξέρανε τὸ εἰδύλλο αὐτὸ — καὶ τὸχαν μάθει πιά ὄλοι — τὸ
παροικολοῦσαν μὲ συμπάθεια. Γι' αὐτὸ, καὶ ὅταν ὁ κλαρινέτος,
μιὰ βραδειά, μᾶς εἶπε πὸς ἡ Ροδοῦλα ἔπεσε ἄρρωστη, στὸ κρεββάτι,
λυπηθήκαμε καὶ ρωτοῦσαμε τί ἔχει. Ὁ κλαρινέτος μᾶς τᾶλεγε μὲ
μασομημένα λόγια καὶ μᾶς ἄφηνε νὰ καταλάβουμε πὸς ἡ ὑγεία τῆς
καυμένης τῆς Ροδοῦλας δὲν ἦταν καθόλου καλὰ. «Εἶνε χτυπημένο τὸ
κορίτσι», μουρμούριζε κ' ἔδειχνε τὸ στήθος του, καὶ πρόσεχε νὰ μὴ
τὸν ἀκούσῃ ἡ μάνα τῆς ἄρρωστης κοπέλλας.

Ὅμως, ἀλλοίμονα, ἡ καιρ-
μοῖα ἡ Ταρσὴ τὸ ἤξερε. Καὶ
κάθε βράδι, πὸν ἄφινε τὴν κόρη
της στὸ σπίτι, στὴ φροντίδα
μᾶς γοιᾶς θεῆς της, γιὰ νὰ
κατεβῇ αὐτὴ στὸ γυαλὸ νὰ παίξῃ
τὸ ρόλο της, ἡ καρδιά της σκι-
ζότανε.

Ἀπὸ ξένον τόπο κ' ἀπ' ἀλαργινὸ
'Ηεθ' ἕνα κορίτσι δώδεκα χρονῶ
γιάλα ! γιάλα !...

Καὶ ἡ φωνὴ τῆς ξεψυχοῦσε τῶ-
ρα, σὰ σὲ λυγμό, πὸν τὸν ἔσερνε

ἀντίλαλος τὸ βιολί, καὶ τὸν ἀκομπανίζιζαν τ' ἄλλα ὄργανα... 'Ετσι,
μέρα μὲ τὴν ἡμέρα, διαδόθηκε στὴν πόλη πὸς ἡ Ροδοῦλα, ἡ κόρη
«τῆς Πολίτισσας τῆς καφεσαντανίστρας, ἦταν χτυπημένη», καὶ πὸς
λίγες ἦταν οἱ μέρες της. 'Επάνω στὸ μαχαλᾶ, στὰ Βραχατέικα, τὸ
εἶχαν πεῖ οἱ γειτόνισσες :

— Τὸ κακόμοιρο... μὲ τὰ φύλλα...
Κι' ὁ ἀρραβωνιαστικὸς τῆς ὁ βιολιστῆς ἐκατάωνε τὸν πόνο του
καὶ δὲ μιλοῦσε.

'Αγγάντια στὴν πόλη, μιὰ ὄρα ἔξω, ὑπώνεται τὸ βουνὸ τοῦ Προ-
φήτη 'Ηλία. Ὅχι ἀπότομο, μαλακὸ εἶνε τ' ἀνηφόρισμά του.

Στὸ βουνὸ τοῦτο φτάνει κανεῖς περνώντας ἀπὸ τὴν πλατεῖα δημο-
σιά, κ' ἔπειτα στρήθοντας δεξιὰ, στὰ χωράφια... Ἀπὸ τὴ εἶσα ὡς
στὴ δυσμικὴ πλαγιά, τὸ πέτωμα γίνεται ἴσιο, σὰν πλακόστρωτο, πὸν
ἐπάνω του βλέπει κανεῖς βαθουλωματιὲς στὴν ἀράδα, πὸν ὄλο καὶ
πάνε τὸν ἀνήφορο κ' ἔχουν τὸ σχῆμα πατημασίας ἀλόγων. Λένε λοι-
πόν, πὸς τὸν καιρὸ πὸν ὁ Προφήτης 'Ηλίας, καθισμένος στὸ ἄμμα
του, ἀνέβαινε στοὺς οὐρανοὺς, σὲ μιὰ στιγμὴ πὸν περνοῦσε ἀπὸ δῶ,
τὰ πόδια τὸν φτερωτῶν ἀλόγων ἐχτύπησαν τοὺς βράχους καὶ σφρά-
γισαν τίς πέτρες εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἄπαντα.

Στὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ εἶνε τὸ ἐκκλησάκι, ἄσπρο, χαμηλό, τοιχο-
γυρισμένο μ' ἕνα καλύβι πλάγι γιὰ τοὺς εὐλαθητικὸς πὸν ἀνεβαίνουν
νὰ προσκυνήσουν, δυὸ πεῦκα, μιὰ μυγαλιά, λίγα δεντρολίβανο καὶ
παντοῦ θημάρι... θημάρι. Ὁλόκερο τὸ
βουνὸ ἀπὸ μακριὰ φαντάζει χαριτω-
μένο, καθὼς γράφεται στὸ φόντο τ'
Οὐρανοῦ ἡ ζωγραφιά του, ἀεροκρέ-
μαστί.

Τὴ ζωγραφιά ἐκεῖνη τὴν ἔβλεπε ἡ
ἄρρωστη Ροδοῦλα, κ' ἔλεγε τῆς μά-
νας της μὲ παρόνοιο :

— 'Αχ, γάμον ἐκεῖ πάνω, μονούλα
μου ! 'Αέσωσ θὰ γινόμενα καλὰ !...
'Εκεῖ πάνω δὲ θὰ πέθανα...

Ποιὰ μάνα ν' ἀκούσῃ ἕναν τέτοιο
λόγο καὶ νὰ μὴ λαχταρήσῃ ; Τὴν ἄλ-
λη μέρα ἡ Ταρσὴ ρώτησε τὸ γιατρό :

— Θέλει νὰ πάῃ ἐκεῖ πάνω, γιατρὲ
μου. Νὰ τὴν ἀφήσω ;

Ὁ γιατρός συλλογίστηκε λιγάκι,
ἔρριξε μιὰ ματιὰ στὴ Ροδοῦλα, (πὸν
ἦταν σκεπασμένη ὡς τὸ λαμό μὲ τὸ
σεντόνι, καὶ τὸ πρόσωπό της ἀσπρίζε
σὰν κέρινο), καὶ εἶπε :

— Χμ, κακὸ δὲ θὰ τῆς κἀνῃ... Κα-
λοκαίρι εἶνε τώρα... Κεῖ πάνω εἶνε
πιὸ καθαρὸς ὁ ἀέρας... Ὅμως ποιὸς
θὰ τὴν φροντίξῃ ;

— 'Εγὼ ! πετάχτηκε ἡ φωνὴ τῆς
γοιᾶς θεῆς πίσω ἀπὸ τὸ κρεββάτι,
ἐγὼ, τὴ Ροδοῦλα μου !

— Τότε ἂς πάῃ, εἶπε ὁ γιατρός. Σὲ κείνο τὸ κελλί μπορεῖτε νὰ
βουλευθῆτε... Νὰ πάρετε μαζί σας καὶ τοῦτο τὸ γιατρικό. Τρεῖς κου-
τολιὲς τὴν ἡμέρα, πρωτὶ, μεσημέρι, βράδι.

'Εγραψε τὴ ρετσέτα, πληρώθηκε κ' ἔφυγε. Οὐφ ! ἔτσι ξεφορτω-
τανε κ' αὐτὸ τὸ μετᾶ. Δὲν εἶν' εὐχάριστο νὰ κουράρῃ κανεῖς ἕνα
μελλοθάνατο...

Στὸ ἄντρο τοῦ σπαιοῦ, ὁ γιατρός ἀπαντήθηκε μὲ τὸν ἄντρα τῆς
Ταρσῆς καὶ τὸ νέο βιολιστῆ. Ἦταν ἀνήσυχος καὶ τὸν περιμεναν.

— Γιατρὲ μου... ; ρώτησε ὁ νέος τρέμοντας, μὲ τὴν ψυχὴ στὰ
δόντια.

Ὁ γιατρός κούνησε τὸ κεφάλι του ἀπελπιστικά. Σκληρὰ, χωρὶς
περιστροφές, τοὺς εἶπε πὸς τὸ κακὸ δούλευε ὀλοένα μέσα στὸ κορ-
μάκι τῆς Ροδοῦλας καὶ πὸς ἡ καταστροφὴ δὲ θ' ἀργοῦσε νάρθη.
«Τώρα αὐτὴ θέλει νὰ πάῃ ψηλά, στὸν 'Αγιο Λιά. 'Ας πάῃ... Τοῦλά-
χιστον γιὰ τὴν εὐθυνασία», ἐπρόσπεσε τονίζοντας τὴ λέξη, πὸν
σίγουρα οἱ μουσικοὶ δὲν τὴν κατάλαβαν.

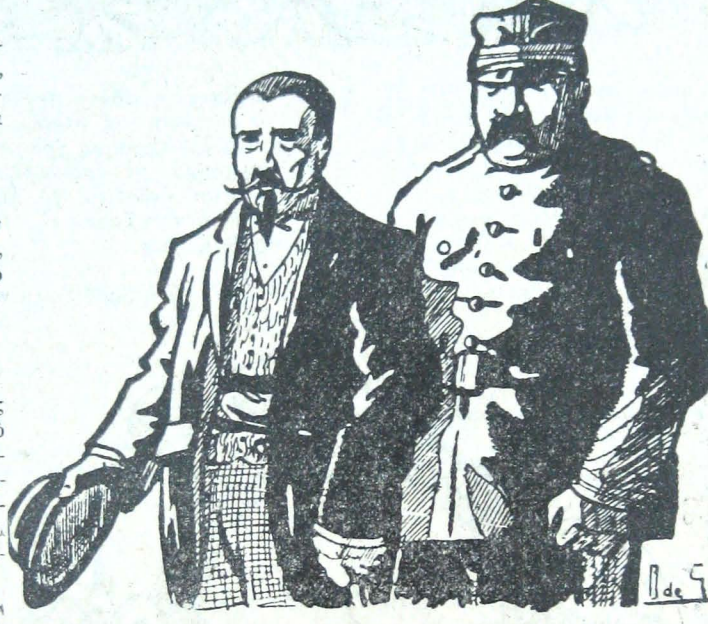
Καὶ ὁ γιατρός ἔφυγε.

Ὁ νέος μῆκε στὴν κάμαρα, ἔρριξε τὰ μάτια του στὴν ἄρρωστη
«Ροδοῦλα !» μουρμούρισε, καὶ παραλίγο νὰ τὸν πάρουν τὰ δάκρυα.

Τὴν ἀκόλουθη μέρα, τὸ πρωτὶ, ἡ Ροδοῦλα ἔδειξε σὰν καλλίτερα.
Δὲν εἶχε πυρετὸ, κ' ἕνα χροματάκι εἶχε βάψει τὰ μάγουλά της.

Ἡ μάνα της τὴ χτένισε, τὴν
ἐντυσε... Ἡ Ροδοῦλα ἦταν ὄλη
χαρὰ, κροτοῦσε τὰ χεράκια της,
κοίταξε ἀπὸ τὸ παράθυρο τὴν
κορφὴ τοῦ βουνοῦ κ' ἔλεγε ἀνα-
σαινοντας βαθεῖα : — «'Αχ, τί
ὄραια ! Τί ὄραια ! 'Εκεῖ πάνω
θὰ βρῶ τὴν ὑγεία μου, ἐκεῖ πά-
νω θὰ γίνω καλὰ !... Νὰ ἰδῆτε
πὸς θὰ σᾶς ἔρθω πάλι !... Χο-
ροπηδώντας θὰ κατεβῶ !...»

Στορηγοῦνοῦσε μὲς στὸ δω-
μάτιο, ἀγκάλιαζε τὸν ἀρραβωνι-

Πότε-πότε ρίχνανε λοξὲς ματιὲς στὸ πάλκο...

Καὶ ἡ φωνὴ τῆς ξεψυχοῦσε τῶ-
ρα, σὰ σὲ λυγμό, πὸν τὸν ἔσερνε

αστικό της και τὸν ἐφιλοῦσε, ἔπειτα ἔπιασε τὴ θειά της, τὴν κυρὰ Καλή, καὶ θέλησε νὰ τὴνε χορέψῃ, μὰ γρηγορὰ κουράστηκε καὶ κάθισε στὸ κρεβάτι, κοντανασαιώνοντας.

Ὅταν ἐτοιμάστηκαν νὰ φύγουν, τὶς συνώδεψε ὡς ἐπάνω στὸ βουνὸ ὅλη ἡ κομπανία.

Τὴν Ῥοδούλα τὴν ἀνέβασαν στὴν κορφή μ' ἓνα μουλάρι, ποῦ τὸ φόρτωσαν καὶ μὲ τὰ ρούχα τοῦ ὄντου καὶ μερικὰ ἀπαραίτητα πράγματα.

Ἡ Ῥοδούλα μὲ τὴν κυρὰ Καλή ἐγκαταστάθηκαν ἀναπαυτικά στὸ ἓνα κελλί. Στὸ παράπλευρόν καθόταν ὁ πάτερ Ἀνανίας, ὁ γέρο καλόγερος, μὲ τὸ σκουφάκι του, τὸ μαυροπράσινο ῥάσο του καὶ τὴν πατριαρχικὴ του γενειάδα — ἓνα χουφτάλο, ποῦ δέχτηκε πρόθυμα νὰ ὑπηρετήσῃ τὶς δυὸ γυναῖκες. Σὲ κάποια στιγμή, ὁ ἄντρας τῆς Ταρσῆς τὸν ἐπῆρε παράμερα καὶ τοῦ εἶπε :

— Ἄκου, παππούλη : Ἄν τὴν πεθάνῃ τὸ κορίτσι, καὶ εἶνε μέρα, θὰ κατεβῆς γρηγορὰ νὰ μᾶς τὸ πῆς. Ἄν ὅμως εἶνε νύχτα, θ' ἀνάψῃς μὰ φωτιά.

Ὁ πάτερ Ἀνανίας ἐδέχτηκε νὰ ἐκτελέσῃ τὴ θλιβερὴ αὐτὴ ἐντολή, «ἂν, ὃ μὴ γένοιτο...». Ὁ ἄναβε, στὴ δυσμικὴ ἀκρία τοῦ βουνοῦ, μὰ μεγάλη φωτιά ἀπὸ ξερὰ φρύγανα, σημεῖο πὼς ἡ Ῥοδούλα πάει, ἔσβυσε.

Αὐτὰ λέγανε κρυφά, νομίζοντας πὼς δὲν τοὺς ἄκουγε κανεὶς. Ὅμως, ἄλλοίμονο, ἡ μητέρα τῆς ἄρρωστης κοπέλλας ἦταν πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα καὶ ἄκουγε τὴ φοβερὴ κουβέντα τους. Κι' ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκεῖνη ἡ παραγεμένη ψυχὴ τῆς δὲν ἔδλεπε παρὰ μὰ μεγάλη φωτιά, ποῦ ἄρχιζε ἀπὸ τὴν κορφή τοῦ βουνοῦ καὶ ἔφτανε στὸν οὐρανό.

Ἡ μάνα τῆς Ῥοδούλας θὰ ἠθέλε βέβαια νὰ μείνῃ στὸ βουνό, μὰ μὲ τὴν ἀγαπημένη τῆς τὴν κορούλα. Μὰ ἡ δουλειά; Τὸ κορβέλι; Πὼς νὰ γίνῃ, ποῦ χωρὶς αὐτὴ τὸ πάλκο δὲν μποροῦσε νὰ δουλέψῃ;

Κι' ἔτσι, ἡ κακομοῖρα ἡ Ταρσὴ ὅλη τὴν ἡμέρα βοιστόταν στὸ πλευρὸ τῆς κόρης τῆς καὶ κατὰ τὸ βράδι κατέβαινε στὴν πόλη, νὰ πᾶι στὸ καφεσαντάν. Στ' ἀνεβοκατεβάσματά αὐτά, τὴ συνώδευε ὁ ἄντρας τῆς, τὶς περισσότερες ὅμως φορές ὁ βιολιστής. Μὰ καὶ ὅταν ἦτανε στὴν πόλη ἡ μάνα, τὸ μιστὸ τῆς βοισκότανε στὸ βουνό. Ἀκόμη καὶ ὅταν σηκωνότανε νὰ τραγουδήσῃ (καὶ ποῦ κέφι;) τὰ μάτια τῆς ἦτανε κορφωμένα στὴν ἀντικρυνὴ κορφή, μὲ λαχτάρα, καὶ ἔτρεμε ἡ καρδιά τῆς μὴν ἰδῆ ξάφνου νὰ ξεπηδᾷ στὸ σκοτάδι ἡ μοιραία φλόγα τῆς σφοδρᾶς!...

Ὡς τόσο, οἱ μέρες περνοῦσαν καὶ ἡ Ῥοδούλα φαινότανε νὰ πηγαινῆ τὸ καλλίτερο. Ἡ καταραμένη αὐτὴ ἀρρώστεια ἔχει κατὰ τέτοιες παραξενιές : Ὁ ἄρρωστος, λένε, δείχνει ἄξαρνα μιὰν ἀναλαμπὴ ζωῆς, σὰν τὴ φουντάλα τοῦ καντηλιοῦ ποῦ ἐτοιμάζεται νὰ σβύσῃ.

Καὶ ἡ Ταρσὴ ἔλεγε πὼς ὁ καθαρὸς ἀέρας, ὁ βουνίσσιος, εἶχε τὸ νόσει τὰ πλεμόνια τῆς Ῥοδούλας τῆς, ποῦ τὰ μαγουλάκια τῆς κιάλας εἶχαν ἀρχίσει νὰ παίρνουν κάποιο χρώμα, σὰν τοῦ ἀχνῆ τριαντάφυλλου—τοῦ ῥοῦ πάλ.

Κ' ἔτσι ἓνα ἀπόγευμα, ἓνα Σαββατόβραδο, ἡ Ταρσὴ, ἀποχαιρετώντας, στὴν πλαγιά τοῦ Προφήτη Ἡλία, τὴν κόρη τῆς, τὴν ἀγκάλιασε καὶ φιλώντας τὴ στοργικὰ στὰ δυὸ μάγουλα, τῆς εἶπε :

— Ὅλο τὸ καλλίτερο πᾶς, Ῥοδούλα μου... Φεύγω πολὺ ἐδωχαιστημένη ἀπόψε... Τώρα πᾶ θὰ ξανάρθω τὴ Δευτέρα, γιατί εἶμαι καὶ πολὺ κουρασμένη ἀπὸ τὶς ἡμέρες, κόρη μου.

Τὰ ἴδια τῆς εἶπε καὶ ὁ ἀρραβωνιαστικὸς τῆς, φιλώντας τὴν στὰ χεῖλη. Κ' ὕστερα, κατηφόρισαν καὶ οἱ δυὸ μ' ἀλαφριά καρ-

διά, ἐνῶ ἡ Ῥοδούλα ἔστρεκε ὀρθὴ σ' ἓνα βράχο καὶ τοὺς ἀποχαιρετοῦσε μὲ τὸ μαντήλι :

— Στὸ καλό!... Καληνύχτα!...

Ἦταν σκοταδερὴ ἡ βραδεία, χωρὶς φεγγάρι, ὅταν ἡ κομπανία κατέβηκε στὸ λιμάνι, στὸ καφεσαντάν, νὰ πιάσῃ, τὴ συνειδημένη ὥρα, δουλειά. Ζεστὴ βραδεία, Κυριακὴ, καὶ ὁ κόσμος γέμιζε τὰ τραπεζία.

Ἡ Ταρσὴ πετοῦσε ἀπὸ χαρὰ, καὶ ἔλεγε σὲ ὅλους πὼς ἡ κορούλα τῆς, ἡ Ῥοδούλα τῆς, πῆγαινε ὁλοένα τὸ καλλίτερο, στέρωσε πᾶ ἡ ὑγεία τῆς, καὶ πὼς σύντομα θὰ τὴν πάρῃ νὰ πάνε στὴν Τήνο, στὴ Μεγαλόχαρη, ν' ἀνάψουν τὰ καντήλια, νὰ λειτουργηθοῦν.

Τὰ ὄργανα ἄρχισαν τὸ προανάκρουσμα, ἓνα θριαμβευτικὸ μᾶρος, χαρούμενο. Κ' ὕστερα, ὅλοι μαζί, εἶπαν ἓνα τραγούδι Σμυρνεῖο, γεμάτο ἔρωτα καὶ ζωῆ, ποῦ ἡ δοξολογία τοῦ νέου τόκανε πὼ γοργόρυσμο καὶ τὸ σαντοῦρι τὸ ὑπογράμμισε κελαηδιστὰ.

Ἀπόψε ὅλοι τοὺς ἔπαιζαν καὶ τραγουδοῦσαν μὲ κέφι... Τὰ μάτια τῆς Ταρσῆς ἔλαμπαν καὶ τ' ἀεράκι τοῦ γιαιλοῦ ἐτρεμοπαίριζε στὸν κόκκινο φλόγο τῶν μαλλιῶν τῆς...

Ὅταν ἦθε ἡ σειρά τῆς Ταρσῆς νὰ χορέψῃ, πῆρε τὸ ντέφι, τὸ σήκωσε ψηλά, τίναξε ἓνα «ἔπ!» καὶ ἄρχινησε τὸν ἀγαπημένο τῆς σκοπὸ :

Ἄν εἶσαι μάνα καὶ πονεῖς
Ἐλα στ' Ἀνάπλι νὰ με
[ἰδῆς...]

Κ' ἐνῶ τὰ ὄργανα συντόφρευαν τὸ τραγούδι, τὸ ντέφι φλυαροῦσε, βογγοῦσε παθητικὰ, κουνδούνιζε στὰ ἐπιδέξια δάχτυλα τῆς Ταρσῆς, καὶ ἡ σαντέζα χόρευε ἀπόψε μὲ ὅσο κέφι δὲν ἐχόρευε ποτέ, οὔτε στὰ πρῶτα τῆς νιάτα :

Ἐλα στ' Ἀνάπλι δυὸ σκα-
[λιά]

Νὰ σὲ φιλή...

Ἄξαφνα, κράκ! Τὸ τραγούδι κόπηκε, ἔσπασε, σὰ χουσοῦ τέλι. Ἡ Ταρσὴ ἔβγαλε μὰ σπαραχτικὰ φωνὴ καὶ σφοδρᾶστῃς χάινε Ἄλαφρασμένοι οἱ μουσικοὶ, προσάτησαν τὰ ὄργανα, σηκώθηκαν, τὴν περικάλωσαν, δὲν ἤξεραν τί τρέχει. Καὶ μόνο ὁ βιολιστής, δείχνοντας πέρα, κατὰ τὸ βουνὸ τοῦ Προφήτη Ἡλία, ἔλεγε :

— Ἡ φωτιά! Ἡ φωτιά! Πέθανε ἡ Ῥοδούλα!...

Καὶ ἡ φωνὴ του πνίγηκε σ' ἓνα λυγμό.

Καὶ τότε ὅλος ὁ κόσμος, ἄντρας, γυναῖκες, παιδιά, σηκώθηκαν ὀρθοὶ καὶ κοίταζαν κατὰ τὸ βουνό, ποῦ ἡ φωτιά γροφότανε στὸ φόντο τοῦ σκοτεινοῦ οὐρανοῦ, δυνατὴ φωτιά, θρημμένη,

ποῦ ὅλο καὶ γινότανε πὼ μεγάλη, λαμπαδιστὴ!...

Κ' ἦταν ἀλήθεια, μὰ θλίψη γενικὴ, ἓνα σεργάμενο μουρμουρητό, ὡς πέρα στ' ἀραγμένα καΐκια, ποῦ ἔτριζαν δεξιά-ἀριστερά, δεμένα μὲ τὰ παλαμάρια τους.

Ἐπειτα, ὅλοι οἱ σύντροφοι τοῦ τραγουδιοῦ καὶ τῆς λέπης—ὅλη ἡ κομπανία—ἐπῆρε τὸ δρόμο ποῦ φέρνει στὸ βουνό... Πέρασαν κάτω ἀπὸ τὴν ἐξοχικὴ δειντροστοιχία, καὶ σὲ κάμποσο ἔπιασαν τὴν πλαγιά, τὸν ἀνήφορο.

Οἱ ἄντρας ἀνέβαιναν σιωπηλοὶ, συγκρατημένοι. Οἱ γυναῖκες ἔκλαιγαν... Τελευταῖος ἐρχότανε ὁ βιολιστής, κοιτάζοντα ψηλά τὴν φωτιά ποῦ κοκκίνιζε, σὰν αἱματίνη βούλα, σὰν πληγὴ, ἀνοιγμένη κατάστηθα στὸν οὐρανὸ τὸν καλοκαιριάτικο. Κι' ὅπως ἡ μάνα τῆς Ῥοδούλας, πῆγαινε καὶ αὐτὸς συνελασμένος ἀπὸ ἓναν ἀδιήγητο πόνο.

ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗΣ

□ □ □ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ □ □ □

Ἡ περίφημη Γαλλίς λογία Μαντὰμ ντε Δογκαβίλ.

